

ЦИТ: ua117-078

DOI: 10.21893/2415-7538.2016-05-1-078

Березовська О.Ю.

**ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ЙОГО КЛАСИФІКАЦІЯ
У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ***Київський національний університет імені Тараса Шевченка,**Київ, вул. Володимирська 64/13, 01601*

Berezovska O.Y.

EQUITY OF THE COMPANY AND ITS CLASSIFICATION IN BUSINESS*Taras Shevchenko National University of Kyiv**Kyiv, Vasylkivska 90A, 03028*

Анотація. У статті розкрито та досліджено сутність власного капіталу підприємства та визначено його класифікацію. Згідно з назвою, в статті висвітлено також специфічні особливості елементів власного капіталу залежно від організаційно – правових форм підприємств, проаналізовано структуру власного капіталу різних організаційно - правових форм господарювання і форм власності на основі законодавства України, а саме Цивільного кодексу України, Закону «Про господарські товариства», Закону «Про акціонерні товариства».

Abstract. The article describes and studies essence equity business and its classification. According to the title in the article the peculiarities of formation of certain types of capital formation through legislation Ukraine, namely the Civil Code of Ukraine, the Law «On Business Associations», the Law “On Joint Stock Companies».

Ключові слова: законодавство України, власний капітал підприємства, організаційно – правова форма, чистий прибуток, власники підприємств.

Keywords: legislation of Ukraine, equitycompany, legal form, net profit, business owners.

Вступ.

В сучасних умовах переходу до ринкових відносин зростає роль обліку власного капіталу підприємства. Основою ринкової економіки є відносини власності, які в системі бухгалтерського обліку виражені категорією «власний капітал».

Власний капітал є елементом для створення і подальшої стабільної діяльності будь якого підприємства. Багато вчених – економістів вважають, що капітал – одна з найбільш використовуваних економічних категорій. Він є базою створення і розвитку підприємства й у процесі функціонування забезпечує інтереси держави, власників і персоналу. Будь - яка організація, що веде виробничу чи іншу комерційну діяльність повинна мати визначений капітал, що представляє собою сукупність матеріальних цінностей і коштів, фінансових вкладень і витрат на придбання прав і привілеїв, необхідних для здійснення його господарської діяльності.

Власний капітал підприємства є основним об'єктом фінансового та управлінського обліку. Також він є основою фінансового аналізу.

Основні аспекти обліку власного капіталу підприємства досліджувалися такими науковцями як Бондар М.І., Бутинець Ф.Ф., Гладких Т.В., Голубнича Г.П., Гура Н.О., Грабова Н.М., Коблянська О.І., Кужельний М.В., Линник В.Г., Лисюк О.М., Мельник Т.Г., Мисака Г.В., Михайлова Т.П., Ткаченко Н. М., Шарманська В.М., Швець В.Г та іншими.

В умовах розвитку економічних відносин питаннями зарубіжного обліку власного капіталу підприємства займалось також багато науковців, зокрема, Амант О., Блейк Дж., Голов С.Ф., Каплан Р., Мартін Г.П., Мейсон А.К., Мідлтон Д., Соколов Є.С., Стуков С.А..

Проте, велике різноманіття наукових точок зору щодо власного капіталу у сучасній економічній науці свідчить, що сучасна теорія і практика не має загальноприйнятого визначення даної облікової категорії.

Основний текст.

Питанням формування власного капіталу присвячено багато наукових робіт з економічної теорії та фінансового менеджменту. Досліджуючи саме обліковий аспект, залежно від походження власний капітал підприємства можна поділити на дві групи: 1) вкладений капітал – це капітал, сформований за рахунок внесків власників підприємства, а також унаслідок конвертування боргових зобов'язань підприємства в акції або частки. До вкладеного капіталу входить: *зареєстрований капітал, додатково вкладений капітал.* 2) Накопичений капітал – це капітал, сформований внаслідок господарської діяльності підприємства. До його складу входять такі види капіталів, як *резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток).* До іншого капіталу належить вилучений та неоплачений капітал. *Вилучений капітал* – це фактична собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених акціонерним товариством у його власників. *Неоплачений капітал* – відображає суму заборгованості власників за внесками до статутного капіталу підприємства.

Особливості формування складових власного капіталу підприємств різних форм власності та організаційно – правових форм регулюються чинним законодавством України та має свої особливості. Проте, основу власного капіталу більшості підприємств складає саме *зареєстрований капітал*, величина якого визначається установчими документами господарюючого суб'єкта згідно з чинним законодавством. Зареєстрований капітал підприємств формується за рахунок внесків його учасників та засновників. Не можуть бути внесені до зареєстрованого капіталу засоби, отримані під заставу, векселі, кошти, що отримані в кредит та бюджетні кошти. Власники мають право внесення змін до зареєстрованого капіталу, але лише після внесення відповідних змін до установчих документів та реєстрації нової його величини державним реєстратором.

При формуванні зареєстрованого капіталу підприємства власники часто зустрічаються з проблемами його загального розміру та розміру внеску кожного учасника. Можливо, в даному випадку, питання формування зареєстрованого капіталу потребує більш розгорнутого розкриття даного питання законодавством України.

Додатковий капітал - це інший капітал, укладений учасниками товариства

або одержаний у процесі господарської діяльності підприємства, внаслідок дооцінки активів, безоплатного отримання необоротних активів та іншого додаткового капіталу. Часто на практиці в багатьох підприємствах взагалі відсутній або його розмір зовсім мізерний. Даний вид капіталу збільшується процесі господарської діяльності підприємства, внаслідок дооцінки активів, безоплатного отримання необоротних активів та іншого додаткового капіталу.

Резервний капітал – являє собою частину капіталу підприємства, призначений для покриття можливих у майбутньому непередбачуваних збитків, витрат. Статтею 14 Закону України «Про господарські товариства» передбачено створення в господарському товаристві резервного капіталу в розмірі, встановленому установчими документами, але не менше 15% статутного капіталу. Розмір щорічних відрахувань до резервного капіталу передбачається установчими документами, але не може бути меншим 5% суми чистого прибутку.[5]

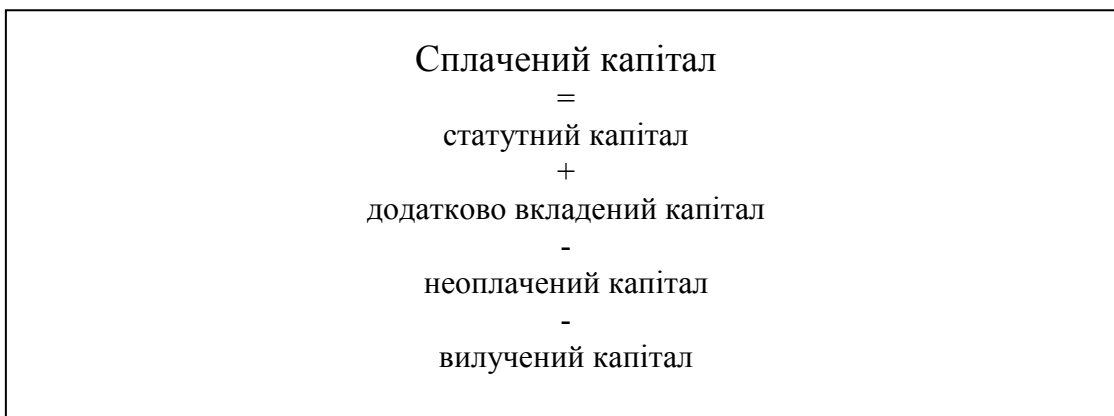
Нерозподілений прибуток (збиток) - це прибутки, одержані в результаті господарсько - фінансової діяльності підприємства, зменшені на суму прибутків, використаних у звітному році. Нерозподілений прибуток є власністю акціонерів (учасників, засновників) і збільшує суму власного капіталу. Якщо фінансовим результатом діяльності є збиток, то сума збитку зменшує суму власного капіталу.

До іншого капіталу належить вилучений та неоплачений капітал. *Вилучений капітал* – це фактична собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених акціонерним товариством у його власників.

Неоплачений капітал – відображає суму заборгованості власників за внесками до статутного капіталу підприємства; це елемент власного капіталу, який має місце при зменшенні господарськими товариствами своїх статутних капіталів і являє собою собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників.

Головною ознакою елементів капіталу першої групи є наявність реальних активів, що передані підприємству в обмін на корпоративні права, на можливість брати участь в управлінні та розподілі прибутків, майна підприємства. Із такого підходу до визначення випливає заборона на збільшення власного капіталу за рахунок внесення фіктивних активів, штучного збільшення дебіторської заборгованості. Вирішення протиріччя між юридичним оформленням внесків до капіталу та необхідністю виконувати це правило полягає у застосуванні в системі бухгалтерського обліку та фінансовій звітності таких коригуючих показників, як неоплачений капітал та вилучений капітал.

Ці показники відображають рух власного капіталу у процесі його формування та управління ним. Вони є технічними, регулюючими стосовно суми сплаченого капіталу, що схематично зображено на **Рис. 1**.

Рис. 1. Схематичне відображення розрахунку сплаченого капіталу

Висновки. Виходячи з вищевказаних характеристик, можна зробити висновок, що класифікація, яка використовується в бухгалтерському обліку, на сьогоднішній день, все ж повністю не відбиває всі аспекти застосування власного капіталу в процесі господарської діяльності підприємств різних форм власності. Саме тому дані питання потребують подальшого розгляду та вивчення як в теорії обліку власного капіталу, так і на практиці.

Література:

1. Податковий кодекс України: за станом на 27.03.2014р./Верховна Рада України. - офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2012 – (Бібліотека офіційних видань). [зі змінами та доповненнями.] [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Цивільний кодекс України: за станом на 19.04.2014р./Верховна Рада України. - офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2012 – (Бібліотека офіційних видань). [зі змінами та доповненнями.] [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. [із змінами та доповненнями.] [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
4. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI . [із змінами та доповненнями.] [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
5. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 № 1576-XII [із змінами та доповненнями.] [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>
6. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських підприємств та організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України №291 від 30.11.99р. [із змінами та доповненнями] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>.
7. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і

організацій N 291 від 30.11.99 [із змінами та доповненнями] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.z0893-99>.

8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України №73 від 07.02.2013.[із змінами та доповненнями] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

ЦИТ: ua117-083

DOI: 10.21893/2415-7538.2016-05-1-083

УДК 336.67

Невгад Ю.О.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Київ, Васильківська 90А, 03022*

Nevhad Y.O.

WAYS TO IMPROVE ACCOUNTING FOR FINANCIAL PERFORMANCE OF THE COMPANY

*Taras Shevchenko National University of Kyiv
Kyiv, Vasylkivska 90A, 03022*

Анотація. У статті розглянуто існуючі проблеми формування та обліку фінансових результатів діяльності підприємств. Розкрито сутність поняття «фінансові результати діяльності» як економічної категорії. Окреслено вітчизняні підходи та методи аналізу формування фінансових результатів. Надано пропозиції щодо покращення та підвищення ефективності обліку фінансових результатів.

Ключові слова: фінансовий результат, прибуток, доходи, витрати.

Abstract. In the article the actual problems of formation and accounting of financial results of enterprises. The essence of "financial activities" as an economic category. Scheduled national approaches and methods of analysis of financial results. Proposals for improving the efficiency of accounting and financial results.

Keywords: financial performance, revenue, income, expenses.

Вступ. У процесі розвитку ринкових відносин усі підприємства України зіткнулися з рядом проблем щодо визначення фінансових результатів та відображення їх у обліку. На сучасному етапі велика кількість підприємств є неприбутковими або ж малоприбутковими, а одним з найважливіших показників, що характеризує ефективність фінансової діяльності підприємства, є фінансовий результат: прибуток чи збиток. Фінансовий результат діяльності – це найважливіший показник, що цікавить всіх користувачів облікової інформації. Отже, проблема знаходження шляхів підвищення прибутковості підприємств є актуальною в умовах сьогодення і має бути досліджена.

Виклад основного матеріалу. При формуванні фінансового результату використовується один з найголовніших бухгалтерських принципів, принцип достовірності, що вимагається при складанні та поданні фінансових звітів,